AN EFFECTIVENESS OF THE SEXUAL COMMUNICATION PROGRAM BETWEEN THE MOTHERS AND ADOLESCENT DAUGHTERS

KANITRA PRUTTASAROTE

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE (PUBLIC HEALTH)
MAJOR IN PUBLIC HEALTH NURSING
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY
2005

ISBN 974-04-5958-7
COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

ประสิทธิผลของโปรแกรมการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างมารดาและบุตรสาววัยรุ่น
(AN EFFECTIVENESS OF THE SEXUAL COMMUNICATION PROGRAM BETWEEN THE MOTHERS AND ADOLESCENT DAUGHTERS)

คณิตรา พฤทธสาโรช 4536267 PHPH/M
วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกพยาบาลสาธารณสุข
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ปัญญรัตน์ ลาภวงศ์วัฒนา, Ph.D. (Nursing),
อาภาพร เผ่าวัฒนา, Ph.D. (Nursing)

บทคัดย่อ

การสื่อสารเรื่องเพศระหว่างมารดาและบุตรสาววัยรุ่นเป็นสิ่งที่ช่วยป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างมารดาและบุตรสาววัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างจำนวน 86 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 44 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ 42 คน กลุ่มตัวอย่างได้แก่มารดาที่มีบุตรสาวกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อายุ 11-14 ปี อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย แผนการเรียนรู้ 9 แผน โดยประยุกต์แนวความคิดเกี่ยวกับความสามารถของตนเองร่วมกับกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบทดสอบความรู้เรื่องเพศศึกษา แบบประเมินทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ แบบประเมินการปฏิบัติการสื่อสารเรื่องเพศ และแบบประเมินตนเองในการสื่อสารเรื่องเพศ เก็บรวบรวมข้อมูล 3 ครั้ง (ก่อนการทดลอง, หลังการทดลองทันที และติดตามผลหลังการทดลอง 1 เดือน) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน independent t-test, paired t-test, one way ANOVA และ R-MANOVA

ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนของมารดากลุ่มทดลองในด้านความรู้เรื่องเพศศึกษา ทัศนคติต่อการสื่อสารในเรื่องเพศ และการปฏิบัติการสื่อสารในเรื่องเพศระหว่างมารดาและบุตรสาววัยรุ่น ซึ่งทำการวัดผลภายหลังการทดลองทันที และหลังการทดลอง 1 เดือน มีค่าเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองและเพิ่มสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การประสบผลสำเร็จของโปรแกรมการสื่อสารนี้ เนื่องจากมารดามีเวลาทบทวนความรู้และได้นำไปใช้ปฏิบัติจริงจึงมีผลทำให้ค่าเฉลี่ยของคะแนนในด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้น การใช้ประสบการณ์ชีวิตของมารดา กลุ่มเพื่อนมารดาต้นแบบ และการประเมินตนเองของมารดา เกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศ เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาการรับรู้ในเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศ มารดาส่วนใหญ่จะมีความรู้สึกสะดวกใจที่จะพูดกับบุตรสาวในเรื่องของพัฒนาการทางเพศ สุขอนามัย บทบาทและค่านิยมทางเพศ และทักษะส่วนบุคคล แต่ถึงอย่างไรก็ยังมีมารดาจำนวนไม่น้อยที่มีความรู้สึกลำบากใจที่จะพูดถึงเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศ การคุมกำเนิด การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ กับบุตรสาวของตน โดยให้เหตุผลว่าบุตรสาวของตนยังเด็กเกินกว่าที่จะเรียนรู้ในเรื่องเหล่านี้

จากการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการสื่อสารที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศให้แก่มารดาได้ ทั้งนี้ในการพูดคุยเรื่องเพศกับบุตรสาว มารดาควรจะเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมกับวัยและระยะของพัฒนาการทางเพศของบุตร เพื่อเป็นการลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของบุตรสาววัยรุ่นในแต่ละช่วงวัย

179 หน้า ISBN 974-04-5958-7

AN EFFECTIVENESS OF THE SEXUAL COMMUNICATION PROGRAM BETWEEN THE MOTHERS AND ADOLESCENT DAUGHTERS

KANITRA PRUTTASAROTE 4536267 PHPH/M

M.Sc.(PUBLIC HEALTH) MAJOR IN PUBLIC HEALTH NURSING

THESIS ADVISORS: PUNYARAT LAPVONGWATANA, Ph.D. (Nursing), ARPAPORN POWWATTANA, Ph.D. (Nursing)

ABSTRACT

Sexual communication between the mother and adolescent daughter is an effective tool to prevent risky sexual behavior and related problems. The purpose of this quasi-experimental study was to examine the effectiveness of the sexual communication (SC) program between the mothers and adolescent daughters. The sample comprised 86 mothers (44 mothers in an experimental group, and 42 mothers in a comparison group) whose daughters were studying in Matayomsuksa 1, aged 11-14 years, in Meaung district, Phetchabun province. The instrument for this study consisted of 9 sexual communication sessions with applying the concepts of self-efficacy and participatory learning. The instruments for data collection consisted of 5 questionnaires: socio-demographics, sexual knowledge, attitude toward sexual communication and practice of sexual communication and self-report. Data collection was conducted over three periods (before, immediately after the intervention and one month follow up). Statistical analysis was performed by using percentage, mean, standard deviation, independent t-test, paired t-test, one way ANOVA and R-MANOVA.

Results revealed that the mothers in the experimental group had higher mean scores on sexual knowledge, attitude towards sexual communication, and practice of sexual communication at immediately and one month follow up after the intervention than before the intervention and also the comparison group (p-value< .001). The longer the SC program lasted, the better the mean scores of the mothers on sexual knowledge, attitude toward sexual communication, and practice of sexual communication. Life experience, peer role model, and self reports of the mothers were among the most effective methods in developing perception and practice of sexual communication. Most of the mothers felt comfortable to talk about sexual development, personal hygiene practice, gender role, sex values and personal skills. However, most of the mothers were uncomfortable to talk about sexual relationship, contraception, and STIs and AIDS prevention with their daughters because their daughters were too young and they felt unnecessary to talk about these issues too soon.

The results of this study indicated an appropriate tool in developing the pattern of sexual communication that could develop communication skills of mothers. Regarding sexual communication, mothers should select contents, which are specific to age and sexual development, in order to decrease risky behavior among female adolescents.

KEY WORDS: SEXUAL COMMUNICATION PROGRAM / MOTHER AND ADOLESCENT DAUGHTER / SELF-EFFICACY / PARTICIPATORY LEARNING

179 p. ISBN 974-04-5958-7